

پانوراما ۲۰۱۱

ئامادەکرن : روژھات سەعید

مافین چاپى د پاراستىنە © ۲۰۱۲

سالا ٢٠١١ ئى ژ هەمى رووپىن خو قە سالەكا جيواز تر بۇو ژ سالىن دى يېن سەدسالا ٢١ ئى ، شورەشىن جىهانا عەرەبى ئەوا ب ناقى بھارا عەرەبى دەيتە نافىرن بۇو ئەگەرىنى هندى رېزىمەن دوومدرىز نەچار بن دەست ژ دەسەلاتىن خو يېن چەند سالى بەردىن ، خونىشاندەرا د مالپەرىن جڭاڭى خو رىيڭ ئىخستن و شىان گەھورىنا د جىهانا عەرەبى دا پەيدا بىكەن ، بىقەلەرزا وانى ، بارانىن فلىپىنى كارەساتىن سروشتى بۇون ، شىنيا كورىيا باشور بۇ دەمى يازدا روزا ژ بۇ سەرۆكى خو روزەفا جىهانى بۇ چەندىن روزا داگىر كر ، ل دويماھىئ روزىن سالا ٢٠١١ ئى ھىزىن چەكدارىيىن تۈركىيا ٣٥ ھاولاتىن كورد ل شىنەخى كوشتن ، فەرمۇن دەڭەل گەنگەتىن رويدانىن سالا ٢٠١١ :

ھېقا كانوينىدا دووچى :

- ١-١ د ھېرىشىھەك خو كۈزىن دا ل ناقچەيا ئىسکەندەرييە ل مىرى بۇ سەر دېرەكى كەسا گىيانى خو ژ دەست دا .
- ١-٢ ۋەلاتى ئىسەتونىيا دەست ب كاربۇونا دراپى يورو كر .
- ١-٣ روز ھاتە گىرنى ب شىۋەھەكىن پارچەيى .
- ١-٤ ٩٠٠ ۋەلاتى سودانى رېفېراندوم ھاتە كىن بۇ راڭەھاندىن سەرېھخويىن .
- ١-٥ بارانىن زور ل بەرازىلىنى تايىبەت ل وىلايەتا ريو دى جىناريو ، پىر ژ كەسا گىيانى خو ژ دەست دا .
- ١-٦ زىيىل العابدىن بن على سەرۆكى تونسى بۇو ئىكەم سەرۆكى عەرەب پشتى بھارا عەرەبى دەست پى كرى دەست ژ دەسەلاتا خو بەردا و چوو سعودىيە ، زىيىل العابدىن بن على ٢٣ سالا دەسەلات كر .
- ١-٧ ٢٤ ژ ئەنجامى ھېرىشەكى ل سەر فروكخانىيَا دومودىيەقۇل موسكوييا پايتەختى روسىيا ٣٧ كەسا گىيانى خو ژ دەست دا و پىر ژ ١٨٠ كەسا بىرىندار بۇون .
- ١-٨ دەستپېكىرنا خونىشاندانال ۋەلاتى مىرى دىرى حومەتا حوسنى موبارەكى .

ھېقا شوباتى :

- ٢-١ ١ سەرۆك كومارى مىرى حوسنى موبارەكى راڭەھاند وى دەسەلاتىن خو دان دەستى سوپاپىيى ، ھەتا ھەلبىزارتىن بەتىنە كىن .

هەيۋا ئادارى :

- ٣-١١ ل وەلاتى يابانى ب گورەي رىختەرى بىقەلەرزا توهوكو هاتە رويدان د ئەنجامدا پىر ژ ١٥، ٨٤٠ كەسا گيانى خۇز دەست دا.
- ٣-١٤ ل ئىستانبولى ھىرش هاتە كرن ل سەر ھونەرمەندى كورد ئىبراھىم تاتلىسەس ، ب گرانى بىرىندار بۇو.
- ٣-١٧ لىڙنەيا ئەمنى يا نەتەوەيىن ئىكىرىتى بىريار دا ئۆپەراسىيونى دژى دەسەلاتا قەدافي ل لېبىيا دەست پىن بىھن ، ب گورەي بىريارا لىڙنەيا نافبرى ل سالا ١٩٧٣ ئى .
- ٣-١٩ ھىرش دژى قەدافي دەست پىن كر ، ئىكەم توب ژ لايىن فروكەيمەكا جەنگى يا فەرەنسا قە هاتە ھافىتن.

هەيۋا نىسانى :

- ٤-٢٩ ئاهەنگا شەھيانا مىرى كامبىچى (وېلىم)ى لگەل كەترين مىدىلتۈنى ل لەندەن هاتە كرن ، شەھيان بۇو جەن بالكىشىيا راگەھاندنا جىهانى .

هەيۋا مايسى :

- ٥-١ سەركىرىدى رىكخراوا ال-قاعدة يا تىرورى (ئوسامە بن لادن) د ئەنجامى ھىرشەكا لەشكەرىن وىلايەتىن ئىكىرىتىيەن ئەمرىكا ب ھەفكاريا سىخورىن پاكسستانى هاتە كوشتن .
- ٥-٢ سەركىرىدى لەشكەرىي سربى (راتكو ملاديتش) ئەۋى فەرمانا لىڭەريانى بۇ ھەى ب جىنوسايد و كريارىن دژى مروقايدەتىي و شەرى هاتە دەستە سەر كرن ل سربستانى . راتكو ميلادىچى پىر ژ ٨٠٠٠ ھزار مۇسلمانال بوسنا كوشتبۇون.

هەيۋا خزيرانى :

- ٦-٤ بىركانا شىلىي دووبارە ئەكتىف بۇو و كارىگەرييەكا خراب ل سەر ھېلىن ئاسمانىيەن ئەمرىكا باشور ، ئوستراليا و نیوزیلاندا كر بۇ دەمىن چەند روزەكا.

- ٦-٥ سهروکن یەمەنی (علی عبد الله صالح) چوو سعوديە بو چاره سهريا خو پشتى توشى هيرشەكى بۇوى ل كوچكا خو ، و دەسەلات دان دەستى جىڭرى خو.
- ٦-٦ ب ھزارەھان ھەۋەلاتىن سورىنى كوچى توركىيا بۇون ل بازىرى ئاتاى يىن ل سەر سنورى خوجە بۇون .
- ٦-٧ ھەلبىزارتىن گشتىن توركىيا ھاتنه ئەنجامدان ، پارتىيا داد و گەشەپىدان بو جارا سىئى ب زورىنەيا دەنگان بۇو يا ئىكى ، ژ بى داد و گەشەپىدانى ، پارتىيا كومارا گەل و بزاقا نەتەوھىي و پارتىيا ئاشتى و ديموكراسى چوون د پەرلەمانى دا.

ھەيقا تەمموزى :

- ٧-٩ سەربەخوويا كومارا باشورى سودان ژ كومارا سودان ھاتە راگەھاندن ، سودانا باشور بو وەلاتى ١٩٤ ئى يىن جىهانى .
- ٧-١٤ خونىشاندانا ل وەلاتى سرائىلى بۇ جارا ئىكى ھاتن ئەنجامدان.
- ٧-٢٢ ل پايتەختى وەلاتى نەرويج ئوسلو ل ناقچەيا بارەگايى سەرۈك وەزىراتىنى تەقىن ھاتنه ئەنجامدان ل دويىدا د ھەمان روز دا كەسەكى توندرەھۆيى راست ب ناقى ئەندرس بېھرينىڭ بىرىيقيك ھېرىش كرە سەر دورگەھەكى كۆ كەمپا لاوان تىدا بۇو ٧٦ كەس كوشتن و ٦ كەس بەرزە بۇون.

ھەيقا ئابى :

- ٨-٢٢ دەسەلاتا عمر قەدافى ھاتە ھەلوەشاندىن، ئەنجومەننىن كاتىن نەتەوھىي د شورەشى دا سەركەفت ، پشتى ٤ سالا عمر قەدافى دەست ژ دەسەلاتى بەردا.

ھەيقا ئەيلولى :

- ٩-٧ ل روسىيا فروكەيا هوکى يا بەفرى يارى سلاحف پشتى دەمەكى كىيم كەفت ، د ئەنجام دا ٣ ٤ كەسا گىانى خو ژ دەست دا كۆ پتريا وان يارىزانىن تىما ناقبرى بۇون.

ھەيقا چریا ئىكى :

- ٤ ١٠- ژ ئەنجامىن ھىرىشەكا ترومېيلا مىنگىرى ل مەقادىشۇ ل سومالى ١٠٠ كەسا گيائى خو ژ دەست دا.
- ٤ ١٠- ژ ئەنجامىن بارانىن وەزى ل تايلاندى ٦٥٧ كەسا گيائى خو ژ دەست دا .
- ١١ ١٠- پەيمانناما لىك گەھەرپەنە لەشكەرى دەستگىر كريي ئىسلامىلى جلعاد شالىدى بەرامبەر گشت زىندان كريي عەرەب ل زىندانىن ئىسلامىلى .
- ١٨ ١٠- لەشكەرى ئىسلامىلى جلعاد شالىد ھاتە ئازاد كرن بەرامبەر ٤٧٧ زىندانكىرىي عەرەبىن فلستينى .
- ٢٠ ١٠- ئەنجومەنى كاتىيى نەتەوەيى ل ليبىيا راگەھاند معمر قدافي ھاتىيە كوشتن ، كوشتنا وي ل جىهانى بوو جەن نەرازىبۇونى ژ بەر كو قدافي ب شىۋەيەكى ھوفانە ھاتە كوشتن.
- ٢٠ ١٠- رىكخراوا چەكداريا ETA بىريارا ب دويماھى ئىنانا چالاكىيەن خو يىن چەكدارى دا كو ژ سالا ١٩٦٨ ئ پىر ژ ٨٠٠ كەسا ھاتنە كوشتن.
- ٢٣ ١٠- ھەلبىزارتەن ل تونسى ھاتنە ئەنجامدان ، ئىسلامىيەن تونسى سەركەفتەن ، ئىكەم ھەلبىزارتەن پشتى بەهارا عەرەبى ھاتنە ئەنجامدان.
- ٢٣ ١٠- ل كوردىستان باکور ل بازىرى وانى بىقەلەر زەك ب ھىز ب ھىزا ٧، ٢ ھاتە رويدان د ئەنجامدا پىر ژ ٦٠٠ ھەفۇھلاتيان گيائى خو ژ دەست دا ، زيانەكا مەزن ياخىدا و گيائى ب بازىرى وانى كەفت .

ھەيغا چريا دووئى :

- ١١ ١١ ل تۈركىيا كوجائىلى كەسەكى ب ناقى مەنسۇر گۈزەل گەمەيەكە نەفەر رەقاند ، مەنسۇر گۈزەل ژ لايىن پولىسان قە ھاتە كوشتن.

ھەيغا كانويينا ئىكى :

- ٢ ١٢- پشتى نەفيزا ئەمینىي كومەكى خەملكى بازىرى زاخو ھولەكە مەساجى ل زاخو سوتەن ، ل دويىقدا چەندىن دكانىن مەى فروتنى ، گازىنۇ و جەھىن گەشتىيارى سوتەن ، رويدان گەشتىن دھوكى ، قەسرۇكى ، سلىمانىي و سېمىئىلى ، دىسان ل زاخو و دھوكى بارەگايىن ئىكەرتۇويا ئىسلامىيا كوردىستانى ژى ھاتن سوتەن ، سەرۇكى ھەرىيما كوردىستانى فەرمان دا لىزىنەيەكى بو قەكولىنا قان رويدانان بەھىتە پىكىنەن .

رویدانین پهيدابووين نه ئاراميهك ئىخسته ناڭ بازىرى و ژيانا ھەفوھلاتىيەن مەسيحى و ئىزدى كەفته دەتىرىسى دا.

- ١٢-١٥ سوپايىن ئەمريكا ب شىوه يەكى فەرمى ژ ئىراقنى دەركەفت.
- ١٢-١٦ ژ ئەنجامى باروفىن تروپيك ل فلېپىنى ١٠٧٩ كەسا گيانى خۇ ژ دەست دا.
- سەرۆكى كوريا باشور كيم جونگ ئىلى گيانى خۇ ژ دەست دا ، ھەفوھلاتىيەن كوريا باشور بو دەمىن چەند روژا شىنى كرن ، گريا وانا روزھقا جىهانى داگىر كر. سەرۆكى كوريا باشور ل ١٢-٢٨ ھاتە فەشارتن ، كورى وى يىن ٢٧ سالى بۇو سەرۆكى دەولەتى.
- ١٢-٢١ ل كوردىستان باكور ل دياربەكىرى ترومېيلەكا نەفمرا ھاته وەرگىران ، د ئەنجامدا ٢٥ ھەفوھلاتىيەن كورد گيانى خۇ ژ دەست دا.
- ١٢-٢٥ ١٢ ل نيجيريا رېكخراوا بوكو حرام ھېرىش كرە سەر ھەزمارەكا دىرا ، ل دەمىن جەزنى ، ھەزمارەكا گەلمەك ژ خەلكى گيانى خۇ ژ دەست دا.
- ١٢-٢٩ ١٢ ل كوردىستان باكور ھېزىن چەكدارىيەن توركيا ب فروكەيىن F-١٦ و توپا ٣٥ ھەفوھلاتىيەن كورد كوشتن ، د ھەمان روز دا ھېزىن چەكدار راگەهاندن كو ئەم پەكەكە نە ، و حکومەتا توركيا دىار كر كوشتارى دا.

كەسانىن گيانى خۇ ژ دەست دايىن ل سالا ٢٠١١ ئى :

- ١-٢ ئەنا فرانسيس - ئەكتريسا فرهنسى (ژ دايىك بۇون ١٩٣٠)
- ١-٤ على رزا پەھلەوى - شاهى ئيرانى (ژ دايىك بۇون ١٩٦٦)
- ٢-١٨ سارجنت شرايفر - سياسەتمەدار و دېلۋماتكارى ئەمريكى (ژ دايىك بۇون ١٩١٥)
- ٢-٦ گەرى مۇور - مۇزىكىزەنلى ئيرلەندى (ژ دايىك بۇون ١٩٥٢)
- ٢-٢٧ نەجمەددىن ئەرباكان - سياسەتمەدارى تورك (ژ دايىك بۇون ١٩٢٦)
- ٣-٤ سيمون قان دىئر مير - زانايىن فيزبایي ئەلمانى خودانى نوبىل (ژ دايىك بۇون ١٩٢٥)
- ٣-٢٣ ئەليزابېت تايلور - ئەكتريسا بريتانى (ژ دايىك بۇون ١٩٣٢)
- ٣-٢٤ ساتى ساي بابا - سەركەدەيىن روحانىي هندى (ژ دايىك بۇون ١٩٢٦)
- ٥-٢ ئوسامە بن لادن - سەرۆكى رېكخراوا تىرورى يالقىاعدة (ژ دايىك بۇون ١٩٥٧)
- ٥-٢٩ سەرجى باڭاپش - سياسەتمەدارى جورجى (ژ دايىك بۇون ١٩٤٩)
- ٦-٣ جەك كېقوركىان - ياسازانى ئەمريكى (ژ دايىك بۇون ١٩٢٨)
- ٦-٤ لورنس ئېگلىبورگ - سياسەتمەدارى ئەمريكى (ژ دايىك بۇون ١٩٣٠)
- ٦-٩ ئىم ئىف حسین - شىوهكارى هندى (ژ دايىك بۇون ١٩١٥)
- ٦-٢٣ بېتر فالك - ئەكتەرى ئەمريكى (ژ دايىك بۇون ١٩٢٧)
- ٧-٢ ئيتامار فرانكوا - سەرۆكى دۇوىي يىن بەرازىل (ژ دايىك بۇون ١٩٣٠)
- ٧-٤ ئوتتو فان هابسبورگ - ميرى ئەمسا (ژ دايىك بۇون ١٩١٣)

- ٧-٨ بیتی فورد – فیمینیست و چالاکفانا ئەمریکى (ژ دایك بۇون ١٩١٨) •
- ٧-١٢ توم جیھەرس – ستیرناسى ئەمریکى (ژ دایك بۇون ١٩٢٥) •
- ٧-٢٣ ئیمی وانیهاوس – سترانبیئرا بربیتانى (ژ دایك بۇون ١٩٨٣) •
- ٧-٢٩ عبدالفتاح یونس – سەرپازى لىبى (ژ دایك بۇون ١٩٤٤) •
- ٤ ٨-١ شامى كاپور – ئەكتەرى ئەندى (ژ دایك بۇون ١٩٣١) •
- ٩-٢٠ برهان الدین رەبانى – سەروكى ئەفغانستانى دنابېرا ١٩٩٦-١٩٩٢ (ژ دایك بۇون ١٩٤٠) •
- ٩-٣٠ انور ال-اولاکى – تىرورىست (ژ دایك بۇون ١٩٧١) •
- ١٠-٥ ستيق جوبس – بەرناھەسازى ئەمریکى (ژ دایك بۇون ١٩٥٥) •
- ١٠-٧ راميز عمليا – سەروكى ئىكىن يىن ئەلبانيا (ژ دایك بۇون ١٩٢٥) •
- ١٠-٢٠ معمر قەدافي – سەروكى ليبىا (ژ دایك بۇون ١٩٤٢) •
- ١٠-٢٢ سولتانى سعودىيە (ژ دایك بۇون ١٩٣٠) •
- ٤ ١١-٤ ئالفونسو كانو – سەركەدى ملىشاتىن كولومبى (ژ دایك بۇون ١٩٤٨) •
- ١١-٢٧ كىن روسل – دەرھىنەرى بربیتانى (ژ دایك بۇون ١٩٢٧) •
- ١٢-١ كريستينا وولف – نېسىمەر ئەلمانى (ژ دایك بۇون ١٩٢٩) •
- ١٢-٤ سوقراتس – وەرزشقاتى بەرزاچىلى (ژ دایك بۇون ١٩٥٤) •
- ١٢-١٧ كيم جونگ ئىيل – سەروكى كوريما باشور (ژ دایك بۇون ١٩٤١) •

خەلاتىن نوبىل ل سالا ٢٠١١ ئى :

- كيميا – دان شىيسمەن
- ئابورى – كريستوفر سيمس و توماس سارجنت
- ئەدەبىيات – توماس ترانسرومر
- ئاشتى – ئىلەن جونسون سيرلاف – ليماھ گبوو و تەوهكول كەرمان
- فيزيا – شول پېرلموتىر – ئادام ريس و بريان پ.شميدت.
- پزىشىكى – بروس بىوتلىر – جولس هوفرمان و رالف ستينمان.

ھەلکەفت و بىرەوەرىيەن ئايىنى :

- ١-٦ سەرسالا نورتودوكسا (نەرمەنيا)
- ١-٨ دەستپىكا ھەيقا رەممەزانى (ئىسلام)
- ١-٨-٣١ جەزنا رەممەزانى (ئىسلام)
- ١٠-٧ دەستپىكا جەزنا يوم كىپور (يادەت)
- ١٠-٢٦ دىوالى (ھندوسى)
- ١١-٦ جەزنا قوربانى (ئىسلام)
- ١١-٢٦ سەرسالا ئىسلامى
- ١٢-٢٥ سەرسالا زايىنى (مەسيحىيەت)

سالا دارستانى -
سالا كيميايىن -